

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

korzyśny i kł

Wojciech Niwinski

Gdańsk
5. Wileńska Bryg. AK
+ Urbanowicz Henryk
ps. „Zabawa”
H: 1601/2539 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Urbanowicz Henryk

J:O:16012539 Sm.

Gdańsk 5. Wileńskie

Biuro 142

- 1./1. Relacja k. - 5. -
- 1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora -
- 1/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora -
- II. Materiały uzupełniające relacje k. 2 5. 1-2
- III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora -
- III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. -
- III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) -
- III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. -
- III/5. Inne
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 2
- VI. Fotografie kilka ikonografii

II. Matematyka uzupełniająca relacje
- Urbanowicz Henryk

1. art. „Henryk Urbanowicz „Zabawa”, [w:]
Kiwiniński Piotr, Za świątą, sprawę, 13 w Gdansk, 2011, s. 53-54, kserokop.

k. 2 s. 1-2

Ułwinski Piotr, Za świętą sprawę, 13W Gdańsk
2011, s. 53.

1

HENRYK URBANOWICZ „ZABAWA”

Urodził się 20 IV 1926 r. w Wilnie jako syn Kazimierza i Heleny z Paszkiewiczów. W czerwcu 1939 r. zdał egzaminy do tamtejszego Gimnazjum Męskiego im. Króla Zygmunta Augusta. Należał do 13. Wileńskiej Drużyny Harcerzy, tzw. Czarnej Trzynastki. Od jesieni 1941 do wiosny 1943 r. kontynuował naukę w Wilnie na „tajnych kompletach”.

Od początku okupacji działał też w strukturach konspiracyjnego harcerstwa. Współpracował wówczas z kpt. Józefem Grzesiakiem „Czarnym”. Na przełomie lat 1942/1943 został zaprzysiężony i wszedł w struktury wileńskiej Armii Krajowej. Otrzymał przydział do plutonu dowodzonego przez por. Włodzimierza Klonowskiego „Sawicza” (Dzielnica „D” Garnizonu Konspiracyjnego Miasta Wilna), a po jego aresztowaniu – przez ppor. Mieczysława Zajewskiego „Turbacza”. W maju 1943 r. zdał konspiracyjny egzamin maturalny. 16 VI 1944 r. razem z plutonem kadrowym złożonym z harcerzy Szarych Szeregów opuścił Wilno, by odbyć staż bojowy młodszych dowódców w 3. Wileńskiej Brygadzie AK por. Gracjana Fróga „Szczerbca”. Był zastępcą drużynowego, a potem dowódcą 3. drużyny 2. plutonu 3. kompanii ppor. Jana Kasprzyckiego „Joego”. Uczestniczył we wszystkich akcjach bojowych oddziału, a także w szturmie na Wilno.

17 VII 1944 r. uniknął aresztowania przez jednostki Wojsk Wewnętrznych NKWD. Zbiegł z kolumny jeńców prowadzonej do obozu w Miednikach i powrócił do Wilna. Tam poprzez kpt. Grzesiaka ponownie zaangażował się w konspirację. Na początku stycznia 1945 r., zagrożony aresztowaniem, przeszedł do oddziału Armii Krajowej Samoobrony Czynnej Ziemi Wileńskiej Hipolita Alesionka „Andzia”, działającego na południe od Wilna w Puszczy Rudnickiej. Przebywał w nim prawie przez pięć miesięcy.

3 VI 1945 r. wyjechał z Wilna do Gdańska, korzystając z dokumentów dostarczonych przez siatkę konspiracyjną ewakuującego się Okręgu Wileńskiego. Otrzymał posadę kontrolera powiatu gdańskiego w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym, potem jako rybak pracował w Spółdzielni Rybackiej „Wspólnota Morska” w Siankach koło Gdańska. 14 IV 1946 r. wstąpił do odtwarzanej 5. Wileńskiej Brygady AK (→) mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, gdzie otrzymał przydział do szwadronu pod dowództwem (→) ppor. Zdzisława Badochy „Żelaznego”. Brał udział we wszystkich akcjach partyzanckich tego oddziału. 25 lipca koło stacji kolejowej Lipowa Tucholska został lekko ranny w walce z grupą operacyjną Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Przez tydzień leczył się w Czarnej Wodzie.

W listopadzie 1946 r. po demobilizacji szwadronu wyjechał do Bydgoszczy, a następnie do Łodzi. Rozpoczął studia ekonomiczne na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Na początku czerwca 1947 r. przerwał studia i wyjechał do Wrocławia. 26 I 1948 r. rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie Wrocławskim. Wstąpił do akademickiej organizacji „Bratniak”, uczestniczył również w zajęciach chóru akademickiego. Jednocześnie rozpoczął pracę zawodową w oddziale Centralnego Zarządu Państwowego Przemysłu Fermentacyjnego. Przez cały czas utrzymywał kontakty z konspiracją Okręgu Wileńskiego AK. Współpracował z por. Wacławem Walickim „Tessaro”, ppor. Antonim Wodyńskim „Odyńcem” i Januszem Rybickim „Kukułką”.

12 VII 1948 r. został aresztowany we Wrocławiu przez grupę operacyjną funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w ramach ogólnopolskiej „Akcji X”. Przewieziono go do Wydziału Śledczego Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego. 31 I 1949 r. Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu skazał Urbanowicza na karę śmierci. W uzasadnieniu orzeczenia podkreślono „brak jakiejkolwiek nawet najmniejszej skruchy” skazanego podczas toczącego się procesu. Komunistyczni sędziowie orzekli również, że „oskarżony Urbanowicz jest przestępcą zawodowym, nałogowym i jako taki nie podpada pod dobrodziejstwo ustawy amnestyjnej”. 7 lutego Urbanowicz zwrócił się do Bolesława Bieruta z prośbą o zamianę najwyższego wymiaru kary na bezterminowe więzienie. 21 kwietnia Naczelny Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy, a 3 maja Bierut nie skorzystał z prawa łaski. 6 V 1949 r. o godz. 19 Urbanowicz został rozstrzelany na dziedzińcu więzienia przy ul. Kleczkowskiej we Wrocławiu. Ciało pogrzebano na cmentarzu Osobowickim.

„Jesienią operowałem z oddziałem kilkanaście kilometrów na wschód od jeziora Tleń. We wsi Brzeziny 9 października podczas kolacji został ostrzelany nasz wartownik. Wybiegający z domu «Moskito» otrzymał ciężki postrzał w nogę i wołając: «Czołem, chłopaki!» strzelił sobie w skroń. [...] Do charakterystycznych cech walczącego podziemia należał w obliczu dużego zagrożenia wysoki stopień determinacji”.

„Nie było czasu na strach...”

T:U: 1601/2539 Rom.

Gdańsk

Drbanowicz Henryk

1/ Party informacyjnej

lc. 2

A

Part. 1

URBANOWICZ HENRYK
ps. "LABADA"

Dot. 4. Sekretarz Dywizji Part. , M-204

8/195

plut. Mrbanowice Henryk 5. Wileń.
p.s. "Zabawa" 2
Brzeż. Ak

Zoś. szwadronu - obca Badoche
Zdsistaw - ; 5. Wileńskie Brzeżskie
AK.

zob. J. osob. - Badoche Zds.
M: 1597/2534 Pom. - Szew

W. XI'11